

**O‘ZBEKISTONDA TA’LIM TIZIMINI MODERNIZATSIYA QILISH VA
INNOVATSIYALARNI QO‘LLASHDA MILLIY KULOLCHILIK
AN’ANALARINING O‘RNI**

Mo‘ydinova Dilnozaxon Madaminovna

NamDU doktoranti.

dilnozamaribxonova1997@gmail.com (91)1572787

Annotatsiya: Maqolada O‘zbekistonda ta’lim tizimini modernizatsiya qilish jarayonida milliy amaliy san’at, xususan Farg‘ona vodiysi kulolchilik maktablari tajribasidan foydalanish masalalari yoritiladi. An’anaviy kulolchilik usullarini zamonaviy ta’lim metodlari, innovatsion texnologiyalar hamda dizayn yondashuvlari bilan uyg‘unlashtirish istiqbollari ilmiy jihatdan asoslanadi.

Kalit so‘zlar: kulolchilik, Farg‘ona vodiysi, Rishton, G‘urumsaroy, Namangan, ta’lim modernizatsiyasi, innovatsion metod, amaliy san’at.

KIRISH

Bugungi kunda O‘zbekistonda ta’lim tizimini modernizatsiya qilish jarayonlari faqat nazariy bilimlarni emas, balki milliy amaliy san’at merosini ham o‘quv jarayoniga samarali tatbiq etishni talab qilmoqda. Farg‘ona vodiysi kulollik maktablari — Rishton, G‘urumsaroy, Namangan, Andijon markazlari — o‘zining boy tarixiy an’analari, rang-barang bezak uslublari va texnologik yondashuvlari bilan ajralib turadi. Ushbu merosni zamonaviy ta’lim tizimiga integratsiya qilish yosh avlodni nafaqat ijodkorlikka, balki milliy qadriyatlarni chuqur anglashga ham undaydi.

Ta’limda kulolchilikni modernizatsiya qilish yo‘nalishlari

1. O‘quv dasturlarini yangilash — tasviriy san’at va texnologiya fanlariga kulolchilikning an’anaviy va zamonaviy metodlarini qo‘shish. Masalan, Rishton kulolligining kobaltli naqshlari yoki G‘urumsaroyning geometrik bezaklarini amaliy mashg‘ulotlarga kiritish.

2. Innovatsion pedagogik metodlar — “project-based learning” (loyihaviy ta’lim) asosida o‘quvchilarga kulolchilik buyumlari yaratish jarayonida mustaqil loyiha tayyorlashni o‘rgatish.

3. Raqamli texnologiyalarni qo‘llash — 3D-modellashtirish va raqamli dizayn dasturlari yordamida an’anaviy kulolchilik naqshlarini o‘rgatish. Bu yoshlarni zamonaviy dizayn va amaliy san’atni uyg‘unlashtirishga tayyorlaydi.

4. Xalqaro hamkorlik — O‘zbekiston kulolchilik maktablarini UNESCO merosi sifatida targ‘ib qilish, xalqaro ko‘rgazmalar va ta‘lim almashuv loyihalariga qo‘shish.

Mavjud muammolar

- Metodik qo‘llanmalar yetishmasligi — maktab va kollej darajasida kulolchilik bo‘yicha maxsus darslik va amaliy qo‘llanmalar kam ishlab chiqilgan.
- Ustoz-shogird tizimining zaiflashuvi — kulolchilik san‘atida an‘anaviy bilimlar ko‘proq og‘zaki va amaliy tajriba orqali o‘tadi, bu esa hozirgi ta‘lim tizimida yetarlicha qo‘llanmayapti.
- Texnik baza cheklanganligi — ta‘lim muassasalarida kulolchilik ustaxonalari, pech va kerakli jihozlar yetarli emas.

Innovatsion rivojlanish istiqbollari

- Kulolchilikni STEAM-ta‘limga integratsiya qilish — san‘atni matematika, texnologiya va dizayn bilan uyg‘unlashtirib, o‘quvchilarda ijodiy hamda analitik tafakkurni rivojlantirish.
- Onlayn darslik va raqamli platformalar — kulolchilik naqshlari, tarixiy ustalar merosi va amaliy ko‘nikmalarni onlayn resurslar orqali keng joriy etish.
- Ijodiy laboratoriyalar — ta‘lim muassasalarida “Kulolchilik dizayn studiyalari”ni tashkil etish.
- Milliy qadriyatlarni global miqyosda targ‘ib qilish — kulolchilik bo‘yicha xalqaro yozgi maktablar, seminarlar va mahorat darslarini yo‘lga qo‘yish.

Xulosa

Farg‘ona vodiysi kulolchilik maktablari — O‘zbekiston madaniy merosining bebaho qatlami bo‘lib, uni ta‘lim tizimiga innovatsion yondashuvlar bilan uyg‘unlashtirish zamonaviy islohotlarning muhim yo‘nalishidir. O‘quv dasturlarini yangilash, ustoz-shogird tizimini qayta tiklash, raqamli texnologiyalarni qo‘llash orqali kulolchilik san‘atini o‘qitish nafaqat milliy qadriyatlarni saqlash, balki xalqaro miqyosda ta‘lim tizimining raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “2022–2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi” farmoni.
2. To‘xtayev Sh. Innovatsion ta‘lim texnologiyalari. – Toshkent, 2021.
3. UNESCO. Traditional Rishtan ceramics of Uzbekistan. – Paris, 2022.
4. 7. Маджидов Н. Фарғона водийси амалий санъатида анъаналар ва инновациялар. – Тошкент, 2020.
5. Azizxo‘jayeva N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent, 2018.